

σταντινουπόλει μοναρχίας οὐχὶ δι' ἠθικοῦ δεσμοῦ ἀρρήκτου ἀλλὰ μᾶλλον διὰ συμφερόντων ποικίλων μὲν καὶ σπουδαίων, τὰ ὅποια ὅμως δυσκόλως ἠδύναντο νὰ ἀντιθέωσιν εἰς τοὺς ἀνασειόντας καὶ ἀπειλοῦντας ἀκαταπαύστως τὴν Ἀνατολὴν δεινούς κλονισμούς καὶ πρὸ πάντων εἰς ἕτερα συμφέροντα τὰ ὅποια περιστάσεις ἕτεροι ἠδύναντο νὰ παραγάωσιν. Ἡ μετ' ὀλίγον ἐπελθοῦσα τουρκικὴ ἐπιδρομὴ ἐμελλε δυστυχῶς νὰ μαρτυρήσῃ περὶ τούτου. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε ἐκτεθέντων γεγονότων ὁ ἀναγνώστης βλέπων τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἀδιαλείπτως σχεδὸν χρησιμεύουσαν ὡς στάδιον ἐμφυλίων διενέξεων, αἵτινες δὲν ἐδίσταζον νὰ συμμαχώσῃ μετὰ τοῦ μωαμεθανισμοῦ, ὑπόπτεισε βεβαίως ὅτι ἡ συνειδησις τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος δὲν εἶχε ρίψει βαθείας ρίζας εἰς τὰς ψυχὰς τῶν κατοίκων αὐτῆς. Ἡ μικρὰ Ἀσία ἦτο χώρα ἑλληνικὴ ὅπως τὸ πάλαι ἢ κάτω Ἰταλία καὶ ἡ Σικελία. Ἀλλ' ἢ μεγάλη Ἑλλάς τοῦ μέσου αἰῶνος δὲν ἐμελλεν ὅπως καὶ ἢ τῆς ἀρχαιότητος μεγάλη Ἑλλάς νὰ ἀντιτάξῃ εἰς τοὺς πολεμίους τὴν ἀδιάλλακτον καρτερίαν τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς μητροπόλεως. Ὅθεν ἢ ἀσφαλεστέρα, ἢ κυριωτέρα ἠθικὴ τοῦ κράτους δύναμις ἦτο πάντοτε ὁ ἀρχέγονος ἑλληνισμός· καί, ἐπειδὴ ὁ ἑλληνισμὸς οὗτος εἶχεν ἐλαττωθῆ, τὸ κράτος τοῦτο ἴστατο πρὸς θεμελίον ἀσθενοῦς καὶ ὅλως δυσαναλόγου πρὸ τὸν ἐπίλοιπον αὐτοῦ ὄγκον, ὁμοιάζον πρὸς πυραμίδα ἀνεστραμμένην μᾶλλον ἢ πρὸς οἰκοδόμημα ἐρειδόμενον ἐπὶ τῆς προσηκούσης βάσεως.

Καὶ οὐ μόνον ἠλαττώθη ὁ ἑλληνισμὸς ἀλλὰ καὶ πολυειδῶς ἐξησθένησε διὰ τε τῆς ἀδιακοπῆς μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐγκατατιθεμένων ἀλλοφύλων συγκρούσεως καὶ διὰ τῆς ποικίλης ἠθικῆς ἀλλοιώσεως, ἣν ἐπὶ ματαίῳ ἐπεχρίθησε νὰ θεραπεύσῃ ἢ μεταρρυθμίσις τῆς 8 καὶ τῆς 9 ἑκατονταετηρίδος. Ὅτι ἔκτοτε ἤρχισεν ἢ ἐν τῷ ἑλληνισμῷ συγχώνυσις τῶν Σλαύων εἶναι ἀναμφισβήτητον. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, ἐν τῇ περὶ θεμάτων πραγματείᾳ, ἱστορήσας τὴν περὶ τὰ μέσα τῆς 8 ἑκατονταετηρίδος εἴσοδον πολυαριθμῶν Σλαύων εἰς Πελοπόννησον, διηγεῖται περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τὰ ὅποια ἐπήγαγεν ἢ τῶν ἀλλοφύλων τούτων μετὰ τῶν ἰθαγενῶν ἐπιμιξία τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον. Ὑπῆρχε, λέγει, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς, ἐπιφανῆς τις πελοποννήσιος ἀνὴρ, ὁ Νικήτας ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ἢ θυγάτηρ Σοφία ἐνυμφεύθη τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Ρωμανοῦ τοῦ Λεκαπηνοῦ Χριστοφόρον, τὸν ἀποθανόντα τῷ 931. Ὁ Νικήτας λοιπὸν οὗτος ἐκαυχᾶτο πολλάκις ἐπὶ τῇ εὐγενείᾳ αὐτοῦ, ὅτι ὁ περιβόητος γραμματικὸς Εὐφῆμιος ἀπέσκαψέ ποτε εἰς αὐτὸν τὸ ἰαμβεῖον τοῦτο «γαρασδοειδῆς ὄψις ἐσθλαβωμένη», τὸ ὅποιον ἔμεινε, φαίνεται, πολυθρύλητον ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Καὶ τί μὲν σημαίνει ἢ λέξις «γαρασδοειδῆς» δὲν κατορθώθη νὰ ἐξηγηθῇ ἀποχρώντως, ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ γραμματικὸς Εὐφῆμιος εἶπε πρὸς τὸν πελοποννήσιον ἀρχοντα Νικήταν, ὅστις ἐφρόνει μέγα ἐπὶ τῇ καταγωγῇ αὐτοῦ ἐξ οἴκου ἐπιφανοῦς, ὅτι φέρει προδήλως ἐπὶ τῆς ὄψεως τὸν τύπον τοῦ Σλαύου. Νεώτεροι δέ τινες ἠξίωσαν ὅτι οἱ Σλαῦοι ἐπενήργησαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἰσαγαγόντες εἰς αὐτὴν τὸν συνεχέστατα ἀπαντῶντα ἀνευ λόγου ὑποκοριστικὸν τύπον, καταβίβασαντες εἰς πλείστας λέξεις τὸν τόνον ἀπὸ τῆς προπαραληγούσης εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἀφαιρέσαντες ἀπὸ τῆς προφορᾶς τὸ δασὺ πνεῦμα, ἀφανίσαντες τὴν ἀπαρέμφατον (²)

(¹) Ἀλλὰ περὶ ἐπικτήτου ἑλληνισμοῦ δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος ἐνταῦθα. Ὁ ἑλληνισμὸς τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἦν ἀκραιφνὴς καὶ γνήσιος ἑλληνισμὸς διαμορφωθείς ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ ἑλληνισμοῦ (τῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων) μέχρι νῦν ἐπὶ ἡμιόλιον χιλιετηρίδα· ἦν δὲ οὗτος, ὅπως καὶ ὁ τῶν νήσων, ἀμιγέστερος, ἀκραιφνέστερος ἢ ὁ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους.

(²) Τὴν ἐκλείψιν τοῦ ἀπαρέμφατου ἀπέδωκεν ὁ Φαλλμεράυερ εἰς σλαυικὴν ἐπίδρασιν, ἀλλ' ἢ γνώμη αὕτη κατεπολεμήθη ἀκριβῶς ὑπὸ τῶν Σλαυολόγων ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἐκ τῶν σλαυικῶν γλωσ-